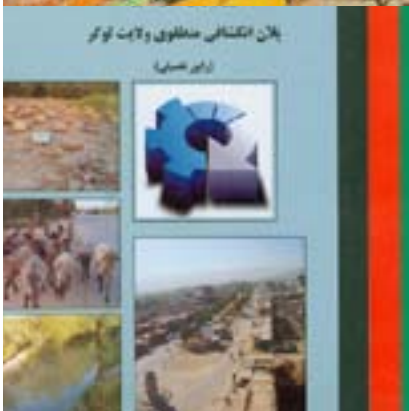

خبرنامه تحقیقات افغانستان

شماره ۲۸، دلو/حوت ۱۳۸۹

واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان

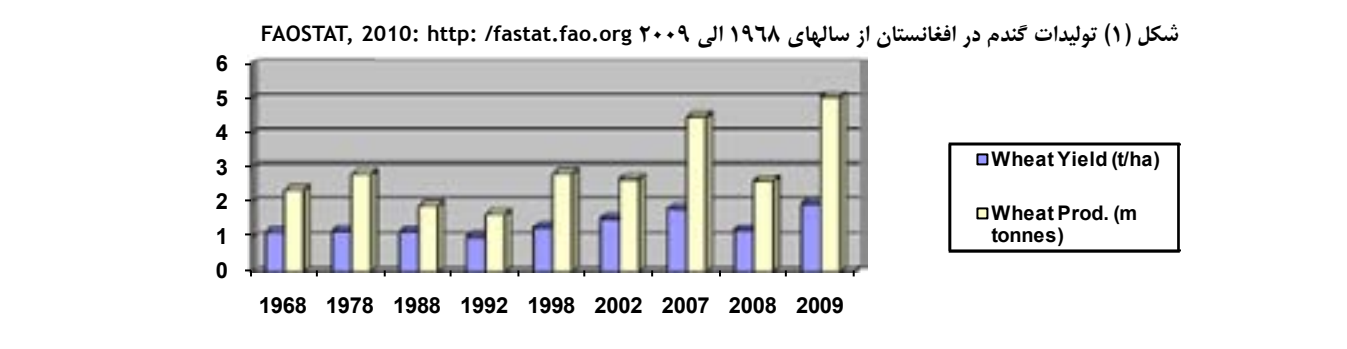
پژوهش برای افغانستان بهتر

پژوهش در مورد گندم: یک ضرورت مبرم به مصوئیت غذایی در افغانستان

راجیف ک. شرما، محمد عثمانزی و ر. وارد مرکز بین المللی اصلاح جواری و گندم (سی آی ام ام وای تی)، کابل، افغانستان

گندم غذای اولی و عامه مردم افغانستان است. و ۶۰٪ کالوریکه مردم می گیرند از مدرک خوردن نان گندم است و هم گندم یکی از پیداوار مهم غله جات افغانستان است که تقریباً ۰۷٪ زمین های که در افغانستان کشت می شود گندم است (نوع چبوت و داروش) تولیدات داخلی گندم در افغانستان هیچ وقت جوابگوی نیازمندی های مردم نبوده و هم بیشتر اوقات به دلیل آب و هوای نا مناسب حاصلات آن در معرض خطر بوده (شکل ۰۱) جهت تکافوی نیازمندی مردم گندم از کشور های همسایه وارد می گردد تقریباً ۴۵٪ مساحت زمین قابل زرع در یک سال نورمال فقط ۷۰٪ نیاز مردم را تولید می کند باقیمانده ۵۵٪ زمین تحت کشت وابسته به باران های موسومی بوده و ۳۰٪ تولیدات داخلی را احتوا می کند برف باری ها در ساحات کوهستانی مرکزی افغانستان ۸۰٪ بارندگی سالانه می باشد ذوب برف ها در فصل بهار منبع بزرگ آبیاری است که در دریا ها و جویبار ها جریان می یابد.

در سال ۲۰۰۹ به اثر بارندگی های پرفیض چنان حاصلات بلند رفت که تقریباً کشور را از نگاه غله خودکفا نمود. پیام آن واضح بود که زمین های قابل زرع ذخیره وی در کشور زیاد است که وابسته به آب و آبیاری است. به هر صورت سال ها به ما می گوید که حتی در بهترین سالها نمی تواند ما را کمک کند تا آن اندازه تولید کنیم که خود کفا شویم. علاوه بر ان عدم تناسب زیاد زمین که بر کشت گندم اختصاص یافته همچنین افغانستان را وادار می کند تا گندم وارد کند همراه با دیگر تولیدات زراعتی را هم تولید کنیم تولید مواد زراعتی توسط افغانستان در سال ۲۰۰۷ به ۸۳۰ میلیون دالر بلند رفت (FAOSTAT, 2010: //fa.org). علاوه بر آن حال حاضر صرف ربع زمین های زراعتی افغانستان تحت آبیاری است و مقدار زیاد آن غیر موثر است. تحقیقات در مورد گندم درقبل: تلاش های همگون مبنی بر تحقیقات زراعتی در اخیر سالهای ۵۰ ایجاد گردید وقتیکه اداره انکشافی ایالات متحده یک واحد تطبیقی و توافق پذیر را در سال ۱۹۵۹ در دارالامان تاسیس نمود بنام اداره تحقیقاتی در ریاست ترویج (May۱۲ ۲۰۰۷) قانونمندی اساسی در ایجاد تحقیق زراعتی در وزارت زراعت و آبیاری در ماه مارچ ۱۹۶۶ ترویج گردید. سازماندهی مجدد هر دو تحقیق و

ترویج و توسعه را بوجود آورد تحت اداره یک ریاست برای توسعه و تحقیق زراعت (در ۱۹۶۷) بعداً در ۱۹۶۵ الی ۱۹۶۶ وزارت تصمیم گرفت که تلاش بیشتر سازمان تحقیقاتی باید به پروگرام گندم نیز اختصاص داده شود کار بالای گندم مکسیک باعث تشخیص یک نوع توافق پذیر مثل لیرما روجو A۶۴ کینیا متنانا ویلوفین و مکسیک حاصل و نتیجه کار گردید.

تاسیس پروگرام ها و ادارات تحقیقاتی:

تحقیقات زراعتی یک پیشرفت خوبی داشت وقتیکه واحد تحقیقات به یک ریاست عمومی تحقیق و خاک شناسی ارتقا یافت در سال ۱۹۷۰ وضعیت زراعت و تحقیقات زراعتی توسط اداره انکشافی امریکاء از طریق چندین کمیته ها مرور و بازنگری گردید (در ۱۹۶۷ م– ۱۹۷۲ و ۱۹۸۸) در عین زمان اداره مذکور بنام وزارت زراعت و آبیاری شناخته شد در اوایل سالهای ۱۹۷۰.

در سال ۱۹۸۲ این ریاست به سطح موسسه تحقیقاتی ملی ارتقا یافت بنام

بعد از سقوط دولت داکتر نجیبب در سال ۱۹۹۲ پروگرام اصلاح زراعتی که توسط دولت حمایه می شد منحل گردیده از بین رفت در سال ۱۹۹۶ مجدداً تحت اداره سازمان زراعت و مواد غذائی ملل متحد (FAO) آغاز بکار کرد.

۱۴ نوع گندم بزری را فراهم آورد که ۱۰ نوع آن برای کشت آبی و ۵ نوع آن برای للمی دینیس ات ال ۲۰۰۲ یاد داشت نمود که اکثر انواع ترویج شده برای ساحات تحت آبیاری بودند در حالیکه خانواده هائیکه در ساحات للمی زندگی می کند و % ۴۴ خانواده هائی دهقان را تشکیل می دهند .

دست آورد های تحقیقات: تحقیقات در مورد گندم تا حال صرف در مورد معرفی انواع تخم بزری بوده که پروگرام های نوع موجوده وطنی را در بر نداشته ولی ارزیابی نوع جنیتیک معرفی شده جای دیگر را معرفی نموده لست انواع گندم که تا سال ۲۰۰۱ معرفی گردیده و خارج از آن همه در جدول (۱) و (۲) به ترتیب نمایش داده شده . موسسه تحقیقاتی (ARIA) در حال حاضر (۱۷) مرکز تحقیق دارد بر علاوه دفتر مرکزی در کابل انواع جدید دیگر توسط موسسات مختلف معرفی گردیده اند مثل مرکز تحقیقاتی بین المللی در ساحات خشک (ICARDA) و (CIMMYT) که این ها وقتی ارزیابی گردید در آزمایش های چند جای در چند موقعیت در سراسر افغانستان تا که نوع بهترین حاصل دهنده را تشخیص کنند و همچنین نوع که در مقابل امراض مقاوم باشد جهت ترویج جدول (۲) انواع گندم را که درین دهه معرفی گردیده نشان میدهد.

نوع غله	انواع و اقسام
گندم	پک ۸۱– پیرسابک ۸۵ خیبر ۸۷ پیر سابک ۹۱ اتایا ۸۵ ارغون ۷۹ بلوسلور سونالیکا فیض آباد ۸۵ زردانه زمیندار رهوتاس ۹۱ م– پس بان ۹۱ بیسوزتایا سونالی کارتایا شاغیستی انقلاب ۹۱ HD2285 -HD2232– بختاور ۹۲ ۹۷ MH ۲۳۴ HUW ۱۵۴ WH و PBW 542

تاثیر تحقیقات گندم: تمام اثرات تحقیقات که از نگاه حاصل دهی انعکاس یافته طوریکه به قسم تولیدات عمومی اندازه گیری شده و هم از نگاه تولیدات برفی واحد مساحت زمین (تن بر هکتار) حاصلدهی گندم از

شماره ۲۸ دلوحوت ۱۳۸۹

۱,۱۵ تن فی هکتار در سال ۱۹۶۸ به ۱,۹۷ تن فی هکتار در ۲۰۰۹ از دیاد یافته یک رشد حدود %۷۲ را درین دور نشان میدهد (شکل ۱) مجموع تولیدات گندم در عین دوره از ۲,۳۵ میلیون تن میتریک با یک رشد %۱۱۶ ازدیاد یافته.

نمبر مسلسل	انواع	سال	منبع تخم بزری	نوع گندم
۱	صلح Solh 02	۲۰۰۲	TCI	گندم، تخم زمستانی
۲	پروا Parva 2	۲۰۰۲	CIMMYT	گندم، تخم بهاری
۳	آریانا ۰۷	۲۰۰۷	CIMMYT	گندم ،تخم بهاری
۴	دارالمان ۰۷	۲۰۰۷	CIMMYT	گندم، تخم بهاری
۵	درخشان ۰۸	۲۰۰۸	CIMMYT	گندم، تخم بهاری
۶	شیشم باغ ۰۸	۲۰۰۹	CIMMYT	گندم، تخم بهاری
۷	اوتان	۲۰۰۹	FEAC	گندم، تخم زمستانی
۸	Mho304	۲۰۰۹	FEAC	گندم، تخم زمستانی
۹	EXOTIC	۲۰۰۹	FEAC	گندم، تخم زمستانی
۱۰	SOISSONS	۲۰۰۹	FEAC	گندم،تخم زمستانی
۱۱	ANDALOU	۲۰۰۹	FEAC	گندم، تخم زمستانی
۱۲	GUADALOPE	۲۰۰۹	FEAC	گندم، تخم زمستانی
۱۳	MUQAWIM-09	۲۰۰۹	CIMMYT	گندم ، تخم بهاری مقاوم ۹۹ Ug
۱۴	KOSHAN-09	۲۰۰۹	CIMMYT	گندم، تخم بهاری مقاوم ۹۹ Ug
۱۵	BA-GHLAN-09	۲۰۰۹	CIMMYT	ugگندم، تخم بهاری مقاوم ۹۹

مخففات: TCI به معنی ICARDA CIMMYT-Turkey پیش گام CIMMYT به معنی مرکز بین المللی اصلاح گندم و جواری ICARDA به معنی مرکز تحقیقاتی جهانی در مناطق خشک FAO سازمان غذا و زراعت ملل متحده FEA همکاری زراعتی سفارت فرانسه.

فقدان ثبات در روند ارقام در فوق نشان میدهد آسیب پذیری زراعت را در مقابل آب و هوا در افغانستان تولید و حاصلدهی در سال های ۱۹۶۸ الی ۱۹۷۸ مقایسه گردید ولی به پیمانهِ وسیع به رکود مواجه گردید تا که به سقوط مواجه شد در سال ۲۰۰۷ به تعقیب یک تنزل عظیم در ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ به اثبات رسید که بهترین بوده تا حال به حصول بلند ترین سطح ثبت شده از تولیدات و حاصل دهی گندم. اگر تنزل و رکود از سال ۱۹۷۸ الی ۲۰۰۷ بتواند به مسائل سیاسی نسبت داده شود آن یکی که در سال ۲۰۰۸ واقع شد بدلیل آب و هوای نا مناسب بود.

تنزل ۲۰۰۸ نشان می دهد اهمیت تحقیق را در افغانستان تا زراعت را از آب و هوای بد وقایع باید کرد. از آنجائیکه این رقم تحویل سال به سال را تصویر نمی کند شکل (۲) که در ذیل داده شده یک حد وسط پنج ساله را نشان میدهد در هر دو ختم سی سال ۷۹ ۱۹۷۸ به دوره ها ۲۰۰۷–۰۸.

آریانا و آریائیان: **(بررسی ابعاد زندگی اجتماعی، فرهنگی، تاریخی، جغرافیایی آریائیان بر اساس منابع و ماخذ کلاسیک و معاصر ملی و بین المللی در دوره اساطیری و باستانی) / تألیف صاحبنظر مرادی. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. ۳۵۹ ص.**
این کتاب پژوهش است پیرامون قلمرو آریانا و هویت آریائیه‌ها و بیان تمامی حوادث تاریخی که در ایجاد و توسعه قلمرو آریانا و هویت آریائیه‌ها. کتاب فوق بصورت مختصر درباب نخستین شاهان و امپراطوران آریانا زمین نیز سخن رانده است که دست کم برای پژوهشگران حوزه تاریخ کتاب مفید است.

آزادی دین و اندیشه از دیدگاه فقه اسلامی / صفت کوسه ؛ مترجم ناصرالدین مظهری. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. ط، ۱۹۲ ص.
درین کتاب در قدم اول بعد از بیان نمودن چارچوبه ی آزادی دین و اندیشه از دیدگاه قوانین مدونهٔ معاصر بین المللی، کوشیده شده است مفهوم آزادی دین و اندیشه در پرتو آیات قرآنی و تطبیقات پیامبر گرامی علیه الصلاة والسلام تحلیل و بررسی گردد. همچنان درین کتاب موضوع های مهم و حیاتی مانند جهاد، ارتداد و جزای بی نماز که در گذشته و امروز همیشه اهمیت خود را داشته اند و در کتابهای کلاسیک فقهی بحث های مفصلی از آنها رفته است، در چارچوب آزادی دین و اندیشه و موافق با معاییر آن مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

انعکاس درد ها

انعکاس درد ها / مؤلف محمد علی شریعتی؛ ویرایش عبدالقیوم فدوی. کابل: [مؤلف]، ۱۳۸۹. ک، ۱۹۳ ص.
انعکاس درد ها کتاب است که توسط محمد علی شریعتی دستیار کمیسیون سمع شکایات مشرانو جرگه تألیف و به زیور طبع آراسته گردیده است. این کتاب با سبک گزارشی تهیه شده که جلسات کمیسیون سمع شکایات مشرانو جرگه در آن انعکاس یافته است.

ارزیابی حقوق و نیازمندی های تعلیمات فراگیر در افغانستان / وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان. کابل : وزارت معارف، یونسکو گروه کاری انسجام تعلیمات فراگیر، ۲۰۰۹. ۷۴ص.
مصور رنگه.
سند حاضر بر آن است تا برداشت خوانندگان را از تعلیمات فراگیر وسیع تر سازد. منطق نهفته در این سند عبارت است ازاینکه تعلیمات فراگیر نه تنها یک روش برای توانمندسازی اطفال دارای معلولیت جهت شمولیت در مکاتب عادی است، بلکه روشی جامعی است برای عرضه تعلیمات با کیفیت برای همگان. همانطور که در این سند تأکید شده است،

ارزیابی حقوق و نیازمندی های تعلیمات فراگیر در افغانستان

نشریات و منابع جدید

تطبیق تعلیمات فراگیر، متضمن دسترسی برابر تمام اطفال به تعلیم و تربیه با کیفیت در مکاتب همجوارشان میباشد ص. ۴.

اساسات تیوریکی تشکل قیم / مؤلف عبدالجلیل نیکجو. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۸. و، ۱۱۹ ص.
.؛ این کتاب در بحث از تجارت و بازرگانی در افغانستان به مسله چون قیم، اهمیت، نقش قیم در اقتصاد، تقاضا، میتود فروش و بازار و تعادل بازار پرداخته است. بدون شک دیدگاه های نظری برین کتاب نسبت به دید عملی جالب است. این در حوزه اقتصادی از اهمیت ویژه برخوردار است.

افغانستان و معاهدات بین المللی آن / نویسنده لعل محمد یارغازی. کابل : انتشارات خیام، ۱۳۸۹. ۲۲۸ ص.
.؛ این کتاب حاوی مسایل تاریخی و بین المللی افغانستان است. و چگونگی عقد معاهدات بین المللی افغانستان را به بررسی گرفته است. نویسنده این کتاب با در نظرداشت تعریف اصیل معاهدات بین المللی جایگاه حقوقی معاهدات بین المللی مکه افغانستان به آن ملحق شده است بازایی کرده است.

افغانستان در دورهٔ سلطنت امیر حبیب الله خان ۱۹۰۱–۱۹۱۹ / مؤلف سیما رسولی؛ اهتمام عبدالصابر جنبش. کابل : اکادمی علوم افغانستان، ۱۳۸۸. س، ۳۴۴ ص.
؛ ۲۳ س م. تاریخ افغانستان در دوره سلطنت امیر حبیب الله بیانگر بسا مسایل و حوادث تاریخی و سیاسی است که بدست محقق ورزیده کشور بانو سیما رسولی بصورت محققانه و بدور از غبار تعصب به رشته تحریر درآمده است، و با یک نگاه کلی میتوان گفت این کتاب حقایق تاریخی را بگونه بیان کرده است که خواننده تصور میکند در همان حوادث حضور دارد. و این مسئله قلم توانا نویسنده را به نمایش میگذارد.

انتشارات تلویزیونی / نویسنده محمد اکرم شهیم ؛ مهتمم عبدالخلیل ظریفی. کابل : اکادمی علوم افغانستان، ۱۳۸۸. ق، ۴۹۳ ص.
.؛ این کتاب حاوی بسا نکات علمی و تیوریکی درباب انواع سیستم های تلویزیونی و چگونگی نشر و پخش برنامه های تلویزیونی در قالب سیستم الکترونیکی، به بحث پرداخته است. این بصورت علمی از طرز کار سیستم فرستنده، اخذه، بخش تصاویر به صورت مطلوب توضیح داده است. خواننده این کتاب دست کم در حوزه تیوریکی درباب انتشارات تلویزیون، درخور ارج است.

بررسی برخی از ساحات باستانی مکشوفه ولایت کابل/ نویسنده فریدالله نوری ؛ مهتمم علی احمد جعفری. کابل : اکادمی علوم افغانستان ریاست نشرات، ۱۳۸۸. ف، ۱۵۶ ص.
.؛ این کتاب در زمینه باستانی بودن کابل و ساحات جدیدالکشف روشنی قابل ملاحظه انداخته و یک تحلیل خوبی از ساحات و مراکز بودایی در کابل را به عمل آورده. همچنان چگونگی ساختار های مذهبی و طرز مهندسی، هنر معماری و طرز ساختمانی رواقها و مواد کار شده در معابد بودایی که شامل تپه مرنجان، تپه نارنج و خواجه صفا بوده معلومات سودمند ارائه داشته است. و همچنان با بررسی معابد بودایی و آفتاب پرستی کابل، که شامل کوتل

خیرخانه، منار چکری و قریه اوریاخیل کنجکی ولسوالی پغمان و مقایسه آن با معابد همدوره خاصتاً معبد بودایی هده و سایر بازمانده های همین دوره در افغانستان و کشور های همجوار چون پاکستان و هندوستان مییاشد، روشنی انداخته است. در فصل سوم با بررسی نمودن و مقایسه آن با معابد بودایی و معابد آفتاب پرستی در ولایت کابل و ساحات جدیدالکشف مانند معبد بودایی کنجکی، معبد تپه مرنجان، تپه نارنج و خواجه صفا پرداخته است.

بریتانیا و افغانستان : چهل و یک سال در هند / نویسنده آف لار رابرتس ؛ مترجم عبدالاحد ترکمنی. کابل : بنگاه انتشارات میوند، ۱۳۸۹. ۲۵۰ ص.
این کتاب شامل تمام خاطرات رابرتس به دوران اقامت اش از سال ۱۸۵۳–۱۸۹۴م در هند است. بیشترین دوران نظامی وی در قوای پنجاب و جریان جنگ دوم افغان انگلیس سپری شده. خاطرات این افسر انگلیسی که زندگیش را با افغان ها، دوران باشکوه حیاتش می شناسد و افغان ها را شایستهٔ دوستی و مردان واقعی می شمارد، جز مهمی از اسناد تاریخی افغانستان را تشکیل می دهد.

پارلمان : شورا / گردآورنده (مؤلف) عبدالحمید فقیری ؛ ویرایش فریدون رفا. [کابل؟]: [بی نا]، ۱۳۸۸. ۱۰۲ ص.
.؛ این رساله پژوهشی است که سیر تکامل دولت ها و موجود ارگان مستقل تقنینی در دوره های مختلف و در جوامع مختلف را معرفی و بررسی کرده است. این رساله با معرفی جایگاه پارلمان در افغانستان توأم با معرفی اصل نماینده به کاستی های ساختاری سیستم نمایندگی پرداخته و با پیشنهادات مبنی بر ایجاد یک پارلمان دموکراتیک در افغانستان، به بحث درین رساله پایان داده است.

پنجشیریان و یاد واره ی رفته ها / نویسنده فضل احمد احدی ؛ ویراستار (یزدان پناه). کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۸. ل، ۳۸۳ ص.
.؛ **مصور ؛ ۲۲ س م.**
این کتاب بازگو کننده درد ها و آلام مردمان و مجاهدین پنجشیر در طول دوران جهاد است و علاوتاً بعضی از قومندانان، شهدا و منورین پنجشیر را به معرفی گرفته است.

پیامد های نظام اقتصاد بازار در افغانستان طی سال های ۱۳۸۲–۱۳۸۸ / محققین مریم امین ؛ معاونین پرتمینه وردگ، رویا غیاث، هوسی رحمت زی، نجیب الله ذکی. کابل : مرکز تحقیقاتی پالیسی پوهنتون کابل، ۱۳۸۹. ج، ۵۷ ص.
: جدول ؛.
رساله تحقیقی پیامد های نظام اقتصاد بازار در افغانستان حاوی نکات خیلی عمده و علمی درباب مقوله اقتصاد و بر پای نظام اقتصاد در افغانستان است. این ابتدا به جایگاه اقتصاد در زندگی اجتماعی انسان پرداخته و هم چگونگی شکل گیری نظام اقتصادی در دوره های مختلف تاریخی بشر بیان کرده است. ناگفته نباید گذاشت که فصول متعدد این کتاب در برگیرنده انواع مکاتب و نظام های اقتصادی و نیز چگونگی سیر این مکاتب در جوامع بشری است.

تخاری ها / نورالله تالقانی. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. ۴۶۷ ص.
.؛این کتاب پژوهشی است پیرامون جایگاه تاریخی، سیاسی و فرهنگی در طول تاریخ و هم نقش مردمان این سرزمین و احیاء ارزشهای نفیس ملی و دینی در افغانستان. این کتاب از چندین شهرک های تاریخی و باستانی در ولایت تخار نیز اشاره کرده است.

حاکمیت قانون در افغانستان و راه های بهبود آن / محققین عبدالبشیر مصلح، حمیرا حقمل ؛ معاونین غازی هاشمی [ودیگران]. کابل : مرکز ملی تحقیقات پالیسی، ۱۳۸۸. ح، ۱۰۹ ص.
؛ **۲۴ س م.**
این کتاب ابتدا پیرامون مبانی و تاریخچه حاکمیت قانون و بعد در باره خاستگاه دولت به بحث پرداخته است. ناگفته نباید گذاشت فصول متعدد این کتاب را مسایل چون مفهوم قانون، عناصر کلیدی حاکمیت، تفسیر حاکمیت قانون، نظام حقوقی و حاکمیت قانون و حقوق بشر و موانع حاکمیت قانون در افغانستان شکل میدهد.

حقوق تجارت / مؤلفان نصرالله ستانکزی و ولی محمد ناصح ؛ ویراستار احمد هارون نجم پور؛ همکاران علمی نجیب الله جانباز، شهلا فرید، فریده قادری. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. ل، ۴۱۱ ص.
؛ **۲۲ س م.**
این کتاب در برگیرنده مسایل حقوق تجارت، سیر تاریخی حقوق تجارت، سیر تاریخی اسناد تجارتی، قرارداد های تجارتی بین المللی و تعریف تاجر در اصولنامه تجارتی افغانستان است. این از ویژه گی های پژوهشی و معلوماتی نیز برخوردار است.

خشونت براساس جندر : مطالعه ای از سه پوهنتون در افغانستان / انستیتوت مطالعات جندر، پوهنتون کابل، ۲۰۱۰. ۴۸ص.
؛ **۲۸ س م.**

این کتاب گزارشی است در مورد خشونت های رایج بر اساس جندر و همچنان

پیشنهاداتی را برای کاهش و جلوگیری از وقوع آن ارائه می دارد.

دمی با خلیل : زیستنامه، آثار و افکار استاد محمد ابراهیم خلیل / پژوهش محمد سرور پاکفر ؛ مهتمم محمد متین مونس. کابل: ریاست نشرات اکادمی علوم، ۱۳۸۸. شش، م، ۳۱۰ ص.
.؛ این کتاب که به وسیله یکی از پژوهشگران این سرزمین نگارش یافته، پیرامون شخصیت، آثار و اندیشه های مرحوم محمد ابراهیم خلیل بحث مفصل پرداخته است. این جایگاه علمی و فرهنگی استاد خلیل را و نگاه ژرف و دقیق او را درباب شعرسرودن بیان کرده است.

راهنما برای کارکنان شورای ملی افغانستان / شاه سلطان عاکفی [و دیگران] ؛ مهتمم و مصحح غلام حسن گران. کابل : ریاست منابع بشری ادارهٔ امور ولسی جرگه، ۱۳۸۸، ل، ۱۷۰ ص.
این کتاب حاوی دوازده فصل بوده و مطالعه آن خاصتاً به کارکنان شورای ملی و سائر ذوات محترمیکه علاقمند شناخت کامل از قوهٔ مقننه و روابط ارگانیک آن با سائر نهاد ها و مؤسسات، مکلفیت ها، حقوق و امتیازات و طرز سلوک کارکنان خدمات ملکی باشد خالی از مفاد نمیباشد.

راهنما برای اعضای شورای ملی افغانستان / لکشمی پیلای [و دیگران] ؛ مهتمم غلام حسن گران. کابل : ناشر ادارات امور مجلسین شورای ملی و پروژه حمایت از قوهٔ مقننه مؤثر در افغانستان(SEAL)، ۱۳۸۸. و، ۱۳۹ ص.
.؛ این کتاب حاوی رهنمود های برای اعضاء و کارمندان شورای ملی در رابطه به صلاحیتها، وظایف

اساسی و چگونگی روابط متقابل قوای ثلاثهٔ دولت، شیوهٔ انتخاب و انتصاب مقامات آنها، تشکیلات داخلی و وظایف عمدهٔ شورای ملی افغانستان است که بر مبنای قانون اساسی، اصول وظایف داخلی مجلسین شورای ملی، طرز سلوک مقامات عالیرتبه دولتی و عرف مروج پارلمانی تدوین شده است. همچنان این کتاب به تشکیلات سازمانی ادارات امور (دارالانشاء) شورای ملی و چگونگی رفتار و سلوک ایشان در جلسات عمومی و کمیسیونها، فرایند قانونگذاری در افغانستان، چگونگی تبادلۀ معلومات بین قوای سه گانه دولت و ملت پرداخته و در پایان برای آشنایی بیشتر علاقمندان و خوانندگان نظری کوتاه به سازمان ها و اتحادیه های بین المللی پارلمانی می اندازد. — ص. ۱.

ردپای فرعون : رابطه ایران در ترور احمد شاه مسعود / رزاق مامون. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. د، ۲۴۹ ص. : مصور، تصویر ؛ . این کتاب با استناد به اسناد استخباراتی بازگو کننده مداخله ایران در دوره مقاومت در افغانستان است و به باور نویسنده ایران در شهادت احمد شاه مسعود دست داشته است. بررغم کاستی ها و نبود مدارک دقیق با آنهم مطالعه آن سودمندی های را در پی دارد.

زنان و رهبری سیاسی : مشکلات زنان رهبر در افغانستان / تحلیل گران و نویسندگان این پژوهش اسدالله احمد و نصرت عصمتی ؛ پرسشگران نصرت عصمتی، اسدالله احمدی و روح الله ؛ رئیس پروژه و تحلیل گر مسایل جمیله عمر. کابل: گروه تحقیق و دفاع از حقوق بشر، ۱۳۸۹. ب، ۵۱ ص. تصویر رنگه
:؛ این پژوهش عوامل اساسی عقب گرد تلاش های زنان برای شمولیت در تصمیم گیری ها و سیاست گذاری را به بحث می گیرد و موضوع آن زنانی هستند که در عرصه های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در افغانستان فعال اند. به طور کلی، سه عنصر اساسی به عنوان مانع اساسی در رهبری سیاسی زنان شناسایی شده اند: ۱) فقدان تمایل سیاسی اداره حامد کرزی به رهبری زنان؛ ۲) نفوذ و فشار های مذهبیین سیاسی و در کل اسلام سیاسی؛ ۳) فقدان تلاش های گسترده سیاسی – اجتماعی برای ارتقای رهبران زن. — ص. ۱.

عکس روی جلد موجود است.

سروی موسسات اقتصادی ۱۳۸۸ / اداره مرکزی احصائیه افغانستان. [کابل] : اداره مرکزی احصائیه افغانستان، ۱۳۸۸. ۸۳ ص. ؛ خلاصه: اداره مرکزی احصائیه افغانستان این سروی را از ماه ثور – جوزا ۱۳۸۸ در ۳۲ از جمله ۳۴ ولایت افغانستان تحت پوشش قرار داده است. بیشتر از ۴۰۲۰۰۰ موسسه در زمان سروی در افغانستان فعالیت داشتند که نزدیک به ۲٫۱ میلیون نفر را استخدام کرده بودند. حدود ۷۰ در صد این موسسات در مناطق دهاتی و حدود ۳۰ در صد در مناطق شهری موقعیت داشتند. اکثر موسسات کوچک بودند (بیشتر از ۹۰ در صد ۵ نفر یا کمتر از آن کارگر داشتند). موسسات نسبتاً جدید (حدود ۵۰ در صد ۴ سال یا کمتر فعالیت داشته اند) و با حضور فزیکی محدود (تقریباً ۳۳ فیصد در ساختمان های موقتی فعالیت داشته و ۶٫۱ فیصد هیچ ساختمان نداشته اند). تجارت و ترمیمات در میان ۱۲ فعالیت غیر زراعتی سروی شده با حدود ۱۱۷۰۰۰ موسسه ۲۹ فیصد

سرپرست خانوار در یک خانواده در کابل

مسلط ترین فعالیت بوده است اکثر موسسات تحت مالکیت منفرد بوده اند یعنی یک مالک واحد داشتند. سروی موسسات اقتصادی ۱۳۸۸ بر علاوه بر جمع آوری معلومات در مورد سابقه موسسه، ارقامی را در باره افراد استخدام شده تادیات به آنها، مصارف عملیاتی ودریافت ها، ارزش دارائی های ثابت و قروض تصفیه نشده جمع آوری کرده است. ۱۳۸۸ / ۴۹۱س / ۳۳۸٫۷۰۹۵۸۱

سرخان بزرگان جهان / گرد آورنده عبدالسمیع نورزاد. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. ۴۰۴ ص. کتاب حاضر تحت عنوان سرخان بزرگان جهان در برگیرندهٔ گفته ها و جملات حکیمانه و پند آموز از دانشمندان، متفکران و بزرگان دنیای خرد و اندیشه است.

سلاطین نامه امپراطوری غوری ها / نویسنده نظام الدین نعمانی. بنیاد فرهنگی جهانداران غوری، ۱۳۸۹. ۶۲ ص. مصور. این رساله حاوی بعضی از اشعاریست که در مدح سلاطین غوری سروده شده است. و نشانگر ظرافت و غنامندی زبان دری در آن عصر است.

سفارت روسیه تزاری به در بار امیر شپیرعلی خان: در سالهای ۱۸۷۸و ۷۹ میلادی (جلد اول و دوم) / جی. ایل یاورسکی ؛ مترجم از روسی به آلمانی ای دی. پیتری ؛ مترجم از آلمانی به زبان فارسی عبدالغفور برشنا. کابل : بنگاه انتشارات میوند، ۱۳۸۹. ۳۴۳ ص. : نقشه ، عکس ؛. این کتاب دربرگیرنده نکات بسیار حساس و ظریف تاریخی است که در یک دوره بسیار حساس و تاریخی اتفاق افتاده است. این کتاب در واقع رقابت جدی ویرانگرانه دو قدرت آنروز را (شوروی—انگلیس) نیز به نمایش میگذارد. مطالعه این کتاب دست کم برای تاریخ پژوهان حتمی و حتی ضروری پنداشته میشود.

ناظم هروی : سخن پرداز معروف سدهٔ یازدهم هجری قمری / مؤلف شاه محمد مصلح ؛ مهتمم لیدا جاهد. کابل : اکادمی علوم افغانستان، ۱۳۸۸. ف، ۳۲۷ ص. ؛. کتاب یاد شده پژوهش دقیق و علمی است که پیرامون شرح حال، آثار و اشعار شاعر سخنور معروف قرن ۱۱ هجری قمری (ملا فرخ حسین علی رضا هروی که متخلص به ناظم است به رشته تحریر درآمده است. کتاب فوق بصورت علمی پیرامون شخصیت، اندیشه ها و بازتاب اندیشه های ناظم هروی در همان عصریکه زیسته به بحث پرداخته است و افزون اوضاع سیاسی و اجتماعی که تاثیر شگرف در شکل گیری اندیشه های ناظم هروی داشته به گونه مفصل سخن گفته است.

واژه ها و ریشه ها / همایون باختری ؛ ویراستان یزدان پناه. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. ط، ۱۵۰ ص. این واژه نامه به صورت قاموس های تشریحی تدوین یافته است. روش کار نویسنده دراین جریان چنین بوده که واژه ها را از جریان گفتگوی مردم و مشوره ی دوستان صاحبنظر یادداشت نموده، سپس تعدادی از آنان را که ریشه یابی شان ضروری بود، برگزیده و با مراجعه به فرهنگ های لغت، آثار تحقیقی زبانشناسان، متخصصین امور زبان و ادبیات، مورد ریشه یابی قرار داده است.

و آن گلوله باران بامداد بهار / نویسنده صبورالله سیاه سنگ. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۸. ۳۳۲ ص. : عکس ؛. این کتاب حوادث و وقایع تحول هفت ثور ۱۳۵۷ هجری خورشیدی را در قالب رمان بیان کرده است.

واژه ها و ریشه ها / همایون باختری ؛ ویراستان یزدان پناه. کابل : انتشارات سعید، ۱۳۸۹. ط، ۱۵۰ ص. این کتاب همانطوریکه از نامش پیدا است پژوهشی درباب واژه و اصطلاحات روزمره در حوزه فارسی زبانان بکار میرود. نویسنده با پژوهشی علمی تلاش کرده است تا ریشه های اصلی واژه و اصطلاحات روزمره زبان فارسی در متون گذشته را یابد که این تلاش نویسنده به موفقیت همراه بوده است. کتاب فوق در واقع حاصل تلاش های علمی و اکادمیک در حوزه واژه شناسی زبان

فارسی به شمار میرود.

قوانین نشر شده در جراید رسمی:

شماره مسلسل جریده	تاریخ	فرامین و قوانین
۱۰۱۶	۱۰ حمل سال ۱۳۸۹	مقررهٔ تنظیم حقوق تقاعد افسران، بریدملان و ساتنمنان.
۱۰۲۰	۲۰ ثور سال ۱۳۸۹	قانون اجراءآت جزائی عسکری.
	۲۰ ثور سال ۱۳۸۹	تعدیل فقرهٔ (۱) مادهٔ سی ام قانون کوپراتیف ها.
	۲۰ ثور سال ۱۳۸۹	حذف و تعدیل در مقررهٔ ایجاد مؤسسات حمل و نقل هوائی خصوصی.
	۲۰ ثور سال ۱۳۸۹	تعدیل مجدد مادهٔ (۴۸) مقررهٔ مصرف مواد سوخت عراده ها و ماشین آلات.
۱۰۲۵	۲۴ جوزا سال ۱۳۸۹	قانون مبارزه علیه مسکرات و مواد مخدر و کنترل آن.
۱۰۲۶	۲۵ ثور سال ۱۳۸۹	مقررهٔ طرز تاسیس و ثبت احزاب سیاسی.
	۲۵ ثور سال ۱۳۸۹	تعدیل فقرهٔ (۲) مادهٔ نزدهم مقررهٔ جواز سیر وسایط نقلیهٔ زمینی.
	۲۵ ثور سال ۱۳۸۹	ضمیمهٔ شماره (۲) مقررهٔ ادارهٔ عمومی جیودیزی و کارتوگرافی.
۱۰۳۰	۲۳ سرطان سال ۱۳۸۹	حذف، ایزاد و تعدیل در برخی از مواد قانون انتخابات.
	۲۳ سرطان سال ۱۳۸۹	مقررهٔ مؤسسات تعلیمی خصوصی.
	۲۳ سرطان سال ۱۳۸۹	مقررهٔ واکسین ها و محصولات معافیتی.
۱۰۳۳	۴ اسد سال ۱۳۸۹	قانون تشکیل و صلاحیت محاکم خاص.

نشریات واحد تحقیق و ارزیابی افغانستان

- عقرب ۱۳۸۹ (نومبر ۲۰۱۰) فقر در پالیسی افغان، پالا کانتور
- عقرب ۱۳۸۹ (نومبر ۲۰۱۰) ساختار های حکومتداری در ولایت نیمروز، انا لارسن
- عقرب ۱۳۸۹ (نومبر ۲۰۱۰) تا به کدام آخر؟ پالیسی سازی و دولت سازی در افغانستان، سارا پارکینسن*#
- # میزان ۱۳۸۹ (نومبر ۲۰۱۰) خبرنامه تحقیقات افغانستان شماره ۲۷
- میزان ۱۳۸۹ (اکتوبر ۲۰۱۰) صلح به هر قیمت؟ مصالحه و استقرار مجدد در افغانستان
- سنبله ۱۳۸۹ (سپتمبر ۲۰۱۰) ظرفیت سازی از طریق پالیسی سازی: ایجاد پلان استراتژیک ملی معارف، دانا هالند*
- سنبله ۱۳۸۹ (سپتمبر ۲۰۱۰) سیاست های محلی در افغانستان: انتخابات و بی ثباتی، نوها کوبرن
- سنبله ۱۳۸۹ (سپتمبر ۲۰۱۰) انتخابات افغانها در سال ۱۳۸۹: داستانهای بدیل، نوها کوبرن*#
- سنبله ۱۳۸۹ (سپتمبر ۲۰۱۰) تاثیر برنامه های قرضه کوچک بالای زندگی زنان: مطالعه موردی در ولایت پروان، سوگل زند
- سرطان ۱۳۸۹ (جون ۲۰۱۰) آیا ظرفیت ها ارتقا می یابند؟ مطالعه روند پالیسی سازی در سکتور ابتدایی و متوسطه، سید محمد شاه
- سرطان ۱۳۸۹ (جون ۲۰۱۰) ولسی جرگه در ۱۳۸۹: سیاست های قبل از انتخابات و ظهور مخالفین، محمد حسن وفایی و انا لارسن*#
- سرطان ۱۳۸۹ (جون ۲۰۱۰) دولت را فاسد میسازند، یا دولت خود، فساد پیشه میکند؟ استفسار پیوند میان فساد و حکومتداری محلی در افغانستان*#
- جوزا ۱۳۸۹ (می ۲۰۱۰) مرز های معیشتی افغانستان: شواهد از سر پل، تام شا
- جوزا ۱۳۸۹ (می ۲۰۱۰) ارتباط با کابل: اهمیت انتخابات ولسی جرگه و شبکه های سیاسی محلی در افغانستان، نوها کوبرن*#
- جوزا ۱۳۸۹ (می ۲۰۱۰) آنهمه گلها چه شدند؟ بررسی پایداری کاهش فعلی در تولید تریاک در افغانستان، دیوید منسفیلد*#
- ثور ۱۳۸۹ (اپریل ۲۰۱۰) از روی شواهد: حکومتداری، عدالت و توسعه (سلسله پالیسی نامه ها برای کنفرانس کابل)*#
- ثور ۱۳۸۹ (اپریل ۲۰۱۰) کاهش کشت و زرع تریاک، علل و تاثیرگذاری، جی لیمی*#
- ثور ۱۳۸۹ (اپریل ۲۰۱۰) بازتاب ها در مورد اعلامیه پاریس و موثریت کمک ها در افغانستان (پالیسی نامه) ربیکا رابرتس*#
- ثور ۱۳۸۹ (اپریل ۲۰۱۰) وضعیت عدالت انتقالی در افغانستان (سلسله پالیسی نامه) ایمیلی ونتریتیم*#
- ثور ۱۳۸۹ (اپریل ۲۰۱۰) بهبودی تلاش ها برای رشد منصفانه و کاهش فقر، پالا کانتور*#
- ثور ۱۳۸۹ (اپریل ۲۰۱۰) خط سیر معیشت افغانستان: شواهد از کندهار، ادم بین
- ثور ۱۳۸۹ (اپریل ۲۰۱۰) وضعیت عدالت انتقالی در افغانستان، فعالین، رویکرد ها و چالش ها، نوشته ایمیلی ونتریتیم*#
- حمل ۱۳۸۹ (مارچ ۲۰۱۰) خط سیر معیشت افغانستان: شواهد از بدخشان، ادم بین
- حمل ۱۳۸۹ (مارچ ۲۰۱۰) از الف تا یا کتاب راهنما برای کمک به افغانستان نسخه هشتم*#
- دلو ۱۳۸۸ (فبروری ۲۰۱۰) قیومیت و تمدد: نهضت دانشجویان در افغانستان نوشته انتونیو جیوستوزی*#